

Varautumisen uudet rakenteet

Vesa-Pekka Tervo
pelastustoimen kehittämispäällikkö
KUMA 2017, Tietoisku: Varautumisen uudet toimintatavat
A 3.22

"Alueellinen varautumisen yhteensovittaminen"

- Malli on rajattu varautumisen yhteensovittamiseen
  - **etukäteisvalmisteluiden koordinaatio**, ml. valmius- ja varautumissuunnittelu
- Alueellinen varautumisen koordinaatio koostuu mallissa
  - Alueen **yhteisestä varautumisesta**
  - **Toimiala- ja tilannetyyppikohtaisesta koordinaatiosta**
- *Yhteinen varautuminen*
  - laaja-alaista, poikkihallinnollista, toimijat ja toimialat kokoavaa
  - kokonaiskuva alueen varautumisesta
  - ei rajoita tai korvaa eri toimialojen varautumisen johtamis-, yhteensovittamis- ja valvontatehtäviä ja -vastuita

Maakunta ja "yhteisen varautumisen" tehtävät

Maakunnan tulee huolehtia alueella toimivien viranomaisten, kuntien, elinkeinoelämän ja järjestöjen yhteiseen varautumiseen liittyvistä tehtävistä:

- 1) alueellisesti merkittävien riskien poikkihallinnollisen arviointityön järjestäminen;
- 2) turvallisuuteen vaikuttavien toimintaympäristön muutosten poikkihallinnollisen seuranta- ja arviointityön järjestäminen;
- 3) varautumisen suunnittelussa tarpeellisen yhteistoiminnan järjestäminen;
- 4) maakunnan alueen valmius- ja häiriötilanneharjoitusten järjestäminen.

Maakunnan tulee ylläpitää yhteistyössä edellä mainittujen kanssa yhteensovittamisessa tarvittavia yhteistyörakenteita.

Kunta varautuu lähipalvelujen tuottamiseen

- Kunta on ihmisten, järjestöjen ja muiden yhteisöjen sekä yritysten kannalta olennainen taho häiriö- ja poikkeusoloihin varautumisessa.
- Kaukolämmönjakelua, vesihuoltoa sekä sähkönjakelua hoitavat usein kunnat ja kunnalliset yhtiöt.
- Kunta on palvelun järjestäjä ja tuottaja useissa palveluissa, kuten opetus- ja sivistystoimen palveluissa.
- Kunnat vaikuttavat yhteiskunnan kriisinkestävyyteen mm.
  - » osaamisen ja sivistyksen toimialalla,
  - » hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palveluin,
  - » nuorisotyön toimin,
  - » paikallisella elinkeinopolitiikalla,
  - » kriisinkestävää yhdyskuntarakennetta edistämällä maankäytön ja rakentamisen suunnittelun keinoin
  - » viestinnän keinoin.

Alueellisen yhteisen varautumisen lähtökohdista

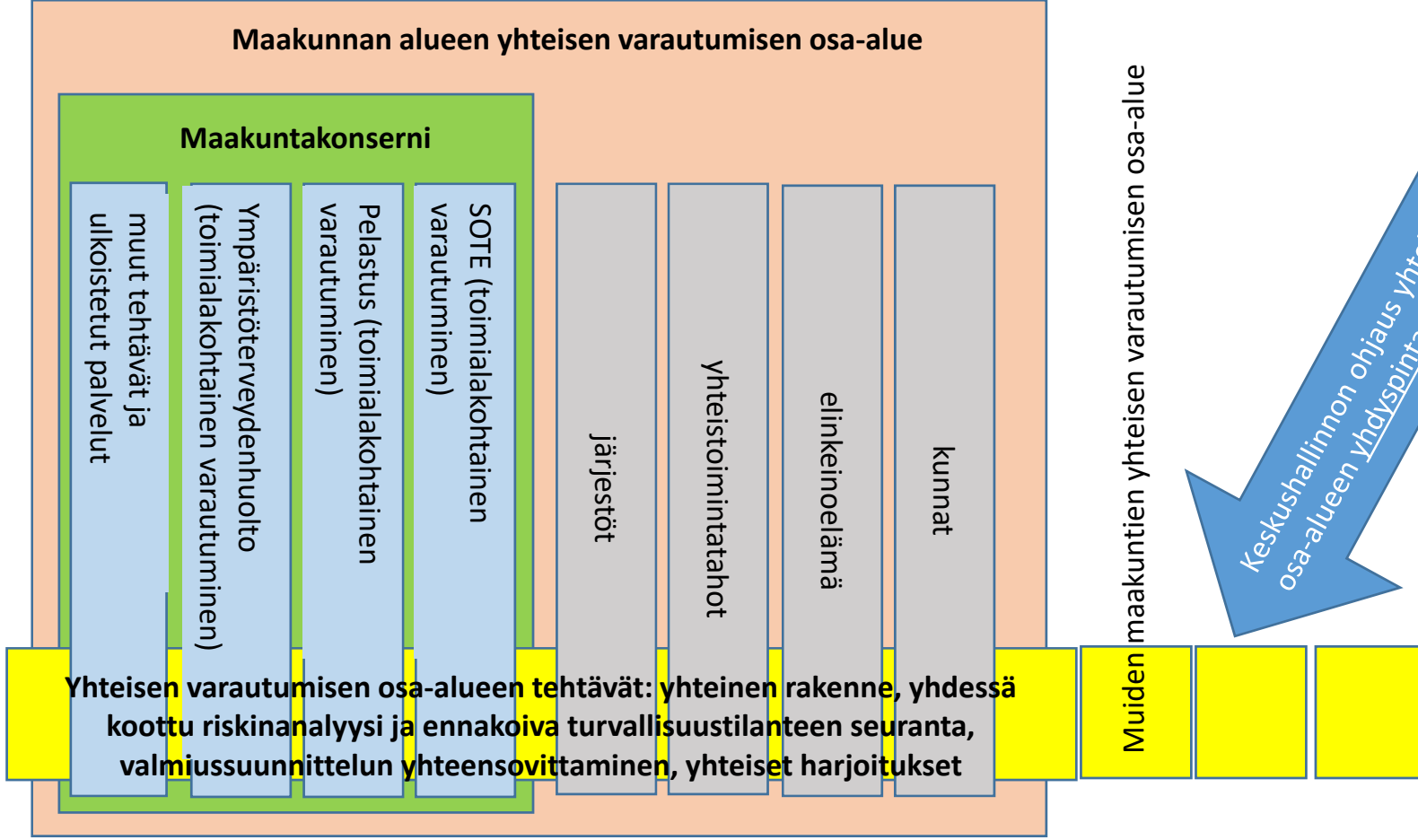
- Työssä on perusteltua huomioida kuntien keskeinen rooli.
- Kunnat osa kansallista varautumisen ja turvallisuuden suorituskykyä.
  - » Kunta on osa kokonaisturvallisuuden konseptia, ja siten yhteensovittamisen rakenteiden piirissä.
- Tavoitteena kunnan sijoittaminen tarkoituksenmukaisesti osaksi varautumisen kokonaisuutta maakunnassa.
- Ei edellytä "koordinaatiota". "ohjausta", mutta yhteensovittamista kylläkin - eli useista asioista sopimista ja tietoisena pitämistä.
- Maakuntatasolla varautumisen suorituskyky perustuu siihen, kuinka hyvin maakunnan alueen suorituskyky on saatu viritettyä tarkoituksenmukaiseen yhteistoimintaan. Siten kuntien suorituskyky muodostaa keskeisen osan maakunnan alueen varautumisen suorituskyvystä.

Kunnat ja maakunnallinen pelastustoimi varautumisessa

- Varautumisen vastuut jakautuvat laajalle, joten varautumiseen liittyvän yhteistoiminnan järjestäminen on keskeistä myös kuntien tasolla (mm. sopimusperusteinen palvelutuotanto).
- Pelastustoimen siirtyminen maakunnalliseksi palveluksi vaikuttaa erityisesti niihin kuntiin, joilla ei ole ollut päätoimista varautumisen ammattihenkilöstöä ja jotka ovat tukeutuneet pelastustoimeen.
- Tulevana haasteena kuntien ja maakuntien keskinäisen sidoksellisuuden ymmärtäminen ja huomiointi.
- Yhteisellä varautumisella ei kuitata kuntien valmiussuunnittelun tukea.
  - » Kuinka palvella erityisesti pieniä kuntia, jotka eivät nouse esille riskianalyyseissä tai muissa työtä mitoittavissa arvioissa?

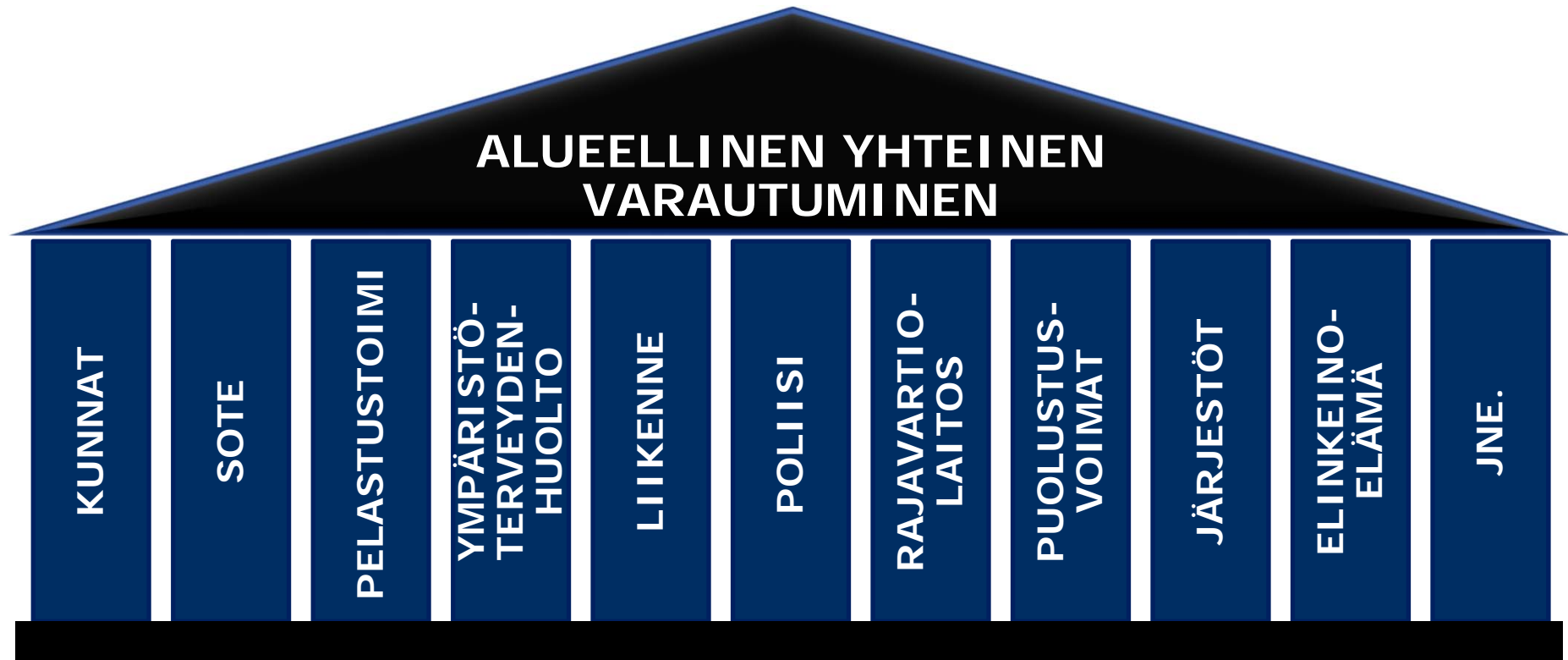
Keskinäinen sidoksellisuus on voimavara

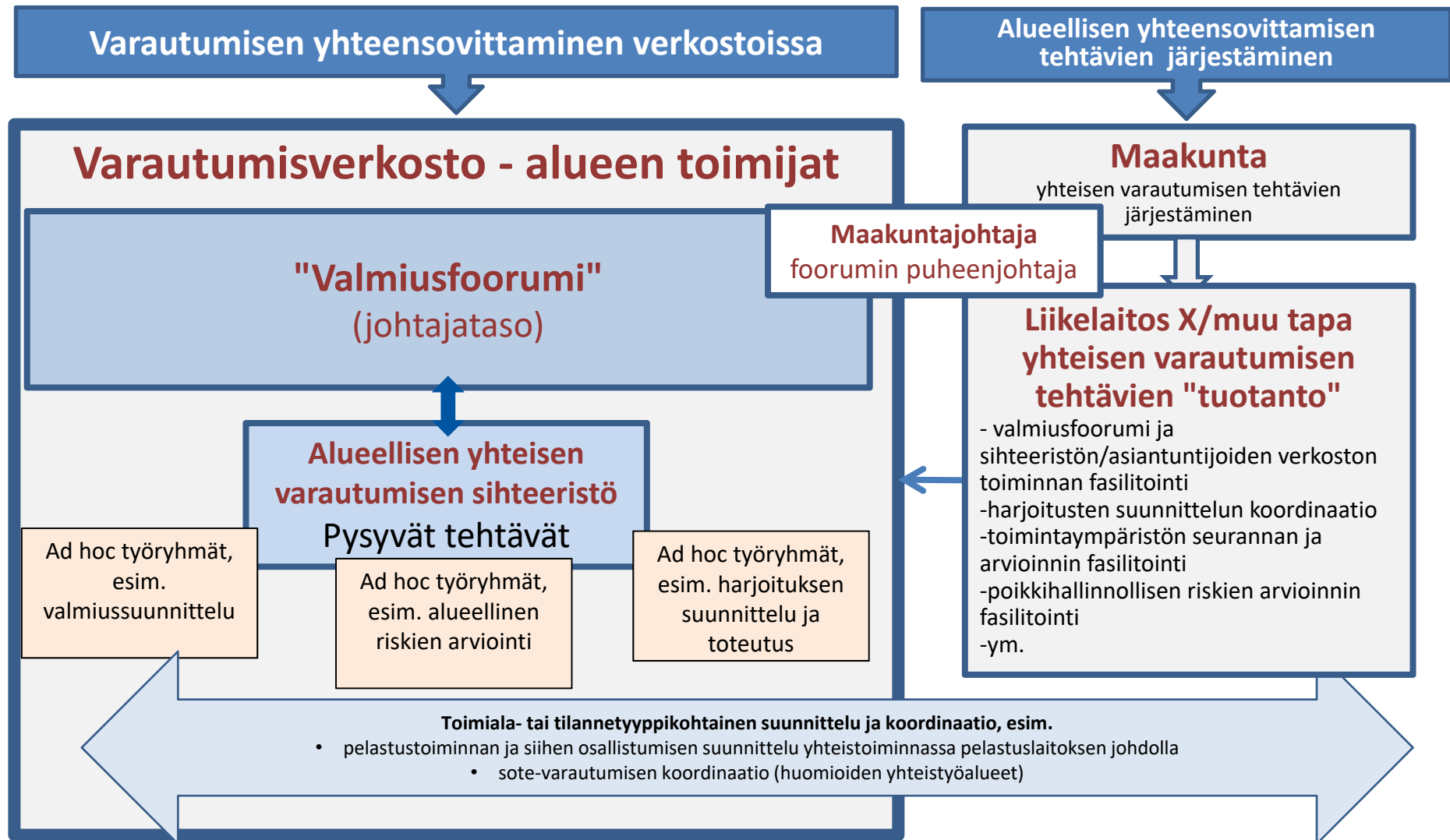
- Varautumisessa onnistumista ja tehtäväkohtaista kyvykkyyttä ei ratkaista organisaatio kerrallaan, vaan se tulee ratkaista yhteistä suorituskykyä kehittämällä.
- Maakunnassa yhteisen varautumisen osa-alue on kaikkien toimijoiden jakama intressi. Siitä ei voi erottaa mitään osa- aluetta, eikä se mahdollista palastelua - toimijoiden keskinäinen sidoksellisuus sekä horisontaalisesti että vertikaalisesti.
  - » Toiminnan kohteena koko varautumisen ja turvallisuuden kenttä –ministeriöistä riippumaton maakunnan omistajuus (silti ministeriöiden on tehtävä oma osansa).
- Huolehdyttävä siitä, että maakunnan riskienhallinnan ja turvallisuustilanteiden muutosten seurannan sekä operatiivisen tilannekuvan kokoamisella on riittävä yhteys (ei tulisi olla kokonaan erillisiä järjestelmiä).

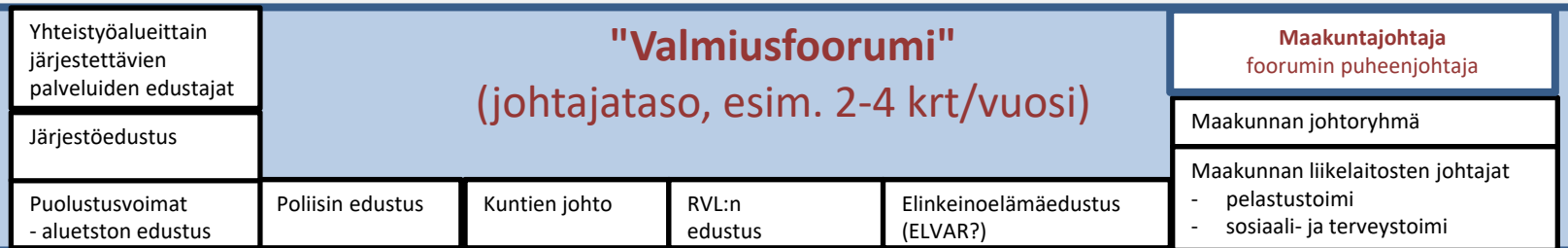
Yhteinen varautuminen on maakunnan toimijoiden yhteistyötä

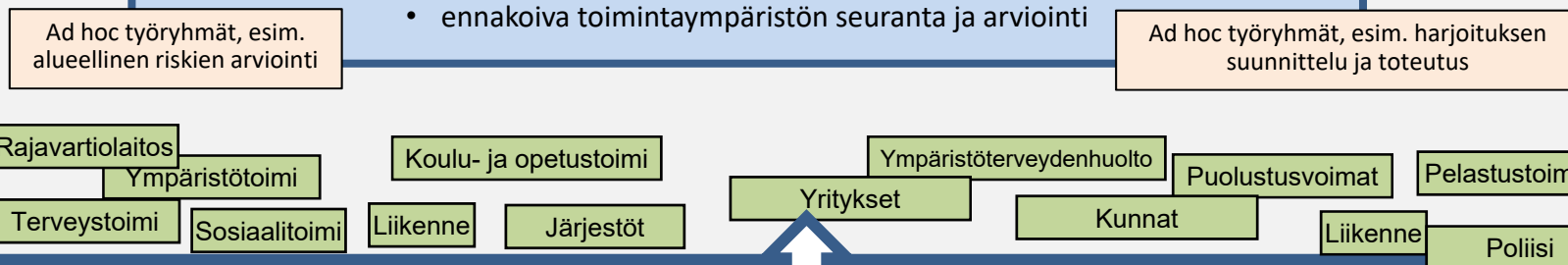

Varautumisen yhteensovittaminen verkostoissa

Varautumisverkosto - alueen toimijat

Alueellisen yhteisen varautumisen sihteeristö

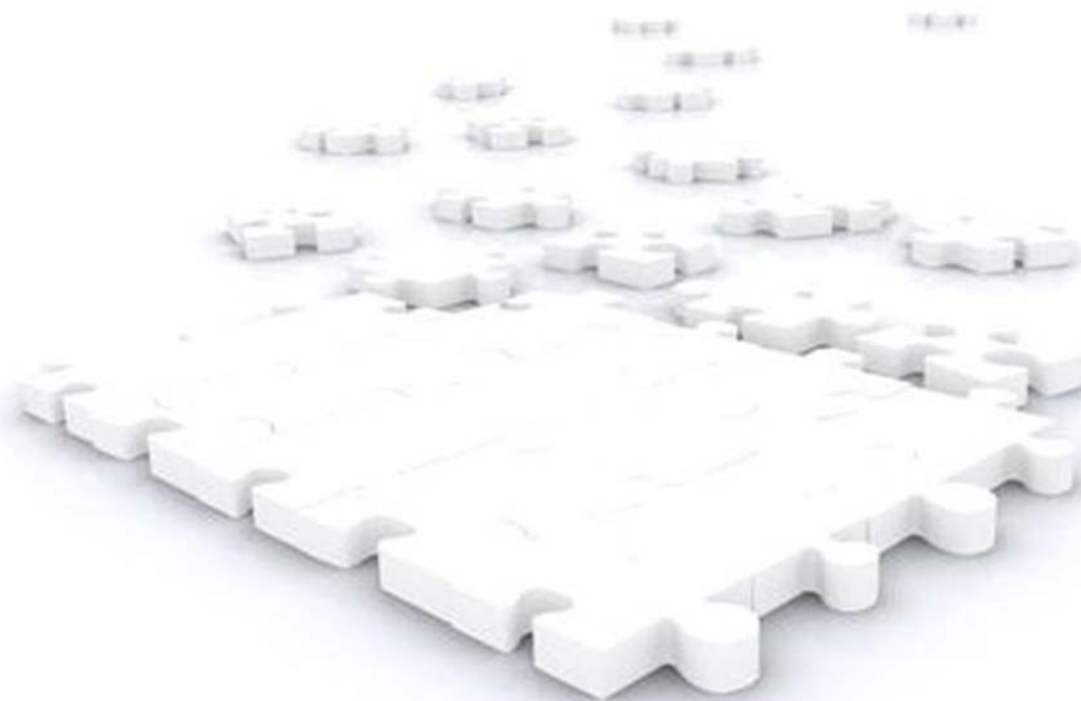
Liittymäpinnat paikallistason yhteensovittamisrakenteisiin

Esim. kuntien tai seutukuntien valmiusryhmät / vast.

Maakuntien välinen yhteistyö
(huomioiden yhteistyöalueet)

Miten toimia yhteistyössä vaativassa häiriötilanteessa, jos

- ei ole yhteistä toimintaympäristön turvallisuusmuutosten seuranta, joka käynnistää kaikkien osapuolten yhteistoiminnan riittävän ajoissa?
- työvälineet poikkeavat täysin toisistaan?
- ei ole yhteistä tapaa toimia, eikä tekemisen tavat eivät ole yhteensovitettavissa?
- ei ole harjoiteltu yhdessä?
- ei arvioida ja kehitetä määrätietoisesti yhteistyötä ja yhteistyön tuottamaa suorituskyvyn summaa?
- ei tunneta luottamusta?

Kiitän mielenkiinnosta, kommentteja?

Vesa-Pekka Tervo
pelastustoimen kehittämispäällikkö
vesa-pekka.tervo@kuntaliitto.fi
Puh. 040 7197150